

ISBN 974 - 593 - 046 - 6

กฎหมายปกครอง **ADMINISTRATIVE LAW**

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ก.ดร.อบส จันทรสมบูรณ์
ศศ.ดร.โกคิน พลกล
พศ.ดร.พุ่มสกัด ไชยวัฒ
ศศ.สภาพิช ลปีตากุล
พศ.ดร.สิกา สุวันเกียรติ

LA 409 (S)
31368 19.

ISBN 974 - 593 - 046 - 6

กฎหมายปกครอง
ADMINISTRATIVE LAW
LA 409 (S)

บันทึกของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง

แนวทาง
การพัฒนาคณะกรรมการกฤษฎีกา
และการพัฒนาระบบกระบวนการยุติธรรมทางปกครองของไทย

ภาควิชากฎหมายมหาชน
คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

31368

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ศ.ดร. อัมร จันทรสมบูรณ์
รศ.ดร. โภคิน พลกุล
ผศ.ดร. พุนสกัด ไวน้ำรุจ
รศ. สพโชค ลชิตากุล
ผศ.ดร. โสภา สงวนเกียรติ

ส่วนลิขสิทธิ์	ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
พิมพ์ครั้งที่	2
ปีที่พิมพ์	พฤษจิกายน 2531
จำนวนพิมพ์	10,000 เล่ม
จำนวนหน้า	196 หน้า
ผู้จัดพิมพ์	สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พิมพ์ที่	โรงพิมพ์ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้พิมพ์และโฆษณา	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ปีที่เกยพิมพ์	พ.ศ. 2529

วัตถุประสงค์ของการจัดพิมพ์

คงเป็นที่ทราบกันดีว่า “วิชาภาษาไทยปัจจุบัน” นั้นเป็นวิชาที่มีข้อสอบเข้าเนื้อหากร้างระหว่างมาก คือมีเนื้อหาสาระทั้งในแบบทฤษฎี และในแบบศึกษาด้วยทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกเป็นอันมาก ดังนั้น การเรียนการสอน “วิชาภาษาไทยปัจจุบัน” จึงมีใช้สิ่งที่จะกระทำได้อย่างสะดวกง่ายดาย ดังเช่นวิชาภาษาไทยบางลักษณะที่มีข้อสอบเข้าเนื้อหาค่อนข้างน้อยและแน่นอน อีกทั้งด้วยภาษาไทยที่เกี่ยวข้องก็มีไม่มากนัก

การมี ตัวรากภาษาไทยปัจจุบัน ที่สมบูรณ์เป็นสิ่งที่ผู้สอนทั้งปวงมุ่งหวังเป็นอย่างยิ่งแต่ก็คงจะต้องใช้เวลาพอสมควร และแม้จะมีตัวรากที่ค่อนข้างสมบูรณ์ การเรียนการสอนภาษาไทยปัจจุบันก็คงมิอาจสมบูรณ์ได้ ถ้าไม่มีหนังสือหรือบทความทางภาษาไทยปัจจุบันอื่น ๆ มาช่วยเสริมทักษะของผู้สอนและผู้เรียน

ปัจจุบัน การเรียนการสอนภาษาไทยปัจจุบันในคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เน้นในเรื่องใหญ่ ๆ อยู่ 3 เรื่องคือ เรื่องแรก การจัดองค์กรของรัฐหรือการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เรื่องที่สอง การบริหารงานบุคคลของรัฐ คือการศึกษาถึงสถานะและบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่八卦ที่ต่าง ๆ ของรัฐ และเรื่องที่สาม การควบคุมการกระทำในทางปัจจุบัน ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การเรียนการสอนในทั้ง 3 เรื่องที่กล่าวมาเป็นการเรียนการสอนทั้งในแบบทฤษฎีภาษาไทย เปรียบเทียบ การเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของสถาบันต่าง ๆ ในประเทศไทยที่มีระบบการเมือง การปัจจุบันและกฎหมายแตกต่างกัน ตลอดจนสถาบันทางกฎหมายปัจจุบันของประเทศไทย

เอกสารบันทึกของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง แนวทางการพัฒนาคณะกรรมการกฤษฎีกาและ การพัฒนา “ระบบกระบวนการยุติธรรมทางปัจจุบัน” ของไทยนี้นับว่า เป็นเอกสารที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเรียนการสอนภาษาไทยปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่สาม คือ การควบคุมการกระทำในทางปัจจุบันที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพราะจะเป็นการแสดงให้เห็นถึงข้อเสนอในการจัดรูปแบบองค์กรและระบบกระบวนการยุติธรรมทางปัจจุบันที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย อีกทั้งยังมีส่วนอื่น ๆ ที่จะช่วยให้ความกระจ้างเกี่ยวกับสถานภาพของกฎหมายปัจจุบันในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายมหาชนอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ คณะผู้สอนจึงเห็นว่าเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องจัดพิมพ์เอกสารดังกล่าวขึ้นเพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการสอนในวิชากฎหมายปัจจุบันของคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง และต้องขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านเสนาธิการฯ คือ ศาสตราจารย์ ดร.อมร จันทรสมบูรณ์ ซึ่งเป็นผู้หนึ่งในคณะผู้สอนของเรารaiseอย่างสูง ณ โอกาสนี้ ที่ได้กราบมาอุบัติและบันทึกเอกสารดังกล่าวมาให้พวงเราดำเนินการจัดพิมพ์

อนร จันทรสมบูรณ์
โภคิน พลกุล
พูนศักดิ์ ไวนารวง
สพโชค ลชิตากุล
โสภา สงวนเกียรติ
มิถุนายน 2529

(สำเนา)
บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โทร. 2220206-g

ที่ บ-3. 0501/435 วันที่ 24 มีนาคม 2529

เรื่อง เสนอ บันทึกแนวทางการพัฒนาคณะกรรมการกฤษฎีกาและการพัฒนา “ระบบกระบวนการ
การยุติธรรมทางปกครอง” ของไทย เพื่อทราบ

เรียน เลขานุการ คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาก็ได้จัดทำบันทึกของสำนักงานฯ ว่าด้วย “แนวทาง
การพัฒนาคณะกรรมการกฤษฎีกาและการพัฒนาระบบกระบวนการการยุติธรรมทางปกครองของไทย”
ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการปฏิรูประบบราชการของไทยอยู่ด้วย

บันทึกฉบับนี้ นอกจากจะกล่าวถึงความเกี่ยวพันระหว่างวิชาการบริหาร (administrative
science) กับวิชากฎหมายปกครอง (administrative law) แล้วยังเป็นผลงานวิจัยจากคำวินิจฉัยที่
สำคัญต่าง ๆ จำนวนมากของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายและกรรมการวินิจฉัย
ร่องทุกชนิด) ตลอดระยะเวลา 6 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่กฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา (พ.ศ. 2522)
ใช้บังคับ โดยเป็นการวิจัยตามหลัก comparative law เกี่ยวกับ “แนวความคิดทางปรัชญากฎหมาย”
ของนักกฎหมายไทย

ความมุ่งหมายของการจัดทำบันทึกนี้ได้กล่าวไว้โดยชัดแจ้งในบันทึกแล้ว และความมุ่งหมาย
สำคัญประการหนึ่ง คือ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับ “รูปแบบ” ของวิธีการแก้ไขปัญหาระบบ
บริหารใน แนวทางของกฎหมายปกครอง ซึ่งได้แก่การจัดกระบวนการยุติธรรมในสาขาต่าง ๆ
ตามหลักความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (ตามระบบของประเทศไทย เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา คานาดา ออสเตรเลีย) กำลังสนใจอยู่ในช่วง
ระยะเวลา 30-40 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ เพื่อพิจารณาดำเนินมาใช้ในประเทศไทยในโอกาสต่อไป
พร้อมทั้งการทำความเข้าใจกับระบบการจัดองค์กรของระบบกระบวนการยุติธรรมของไทย (อาณา-
แห่ง-แรงงาน-ภาษี) ในปัจจุบันที่แตกต่างกันต่างประเทศอยู่ในขณะนี้

(5)

จึงขอเสนอมาเพื่อโปรดทราบและโปรดนำบันทึกของสำนักงานฯ แจกจ่ายต่อกรรมการใน “คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการและระบบบริหารราชการแผ่นดิน” และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ด้วย และโดยที่การแก้ไขปัญหาระบบบริหารในแนวทางของกฎหมายปีกครองเป็น เรื่องใหม่ ของประเทศไทย สำนักงานฯ จึงได้จัดพิมพ์ “บทความ” ที่เกี่ยวกับประเด็นสำคัญอันเป็นพื้นฐาน ของกฎหมายปีกครอง รวม 3 เรื่อง (ปรัชญากฎหมาย-ข้อคิดเห็นในการจัดตั้งศาลปีกครอง-ความหมาย และหลักเรื่องแบ่งแยกอำนาจอธิบดีไทย) ซึ่งเป็นบทความที่เคยนำเสนอวารสารกฎหมายปีกครอง มาแล้ว ไว้เพื่อความสะดวกในการอ่านประกอบด้วย

(นายอนร จันทรสมบูรณ์)
เลขานุการคณะกรรมการคุณภูมิคุ้ມ
และ กรรมการปฏิรูประบบราชการและระบบบริหารราชการแผ่นดิน

(สำเนา)
บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โทร. 2220206-g

ที่ นร. 0501/389 วันที่ 12 มีนาคม 2529

เรื่อง แนวทางการพัฒนาคณะกรรมการกฤษฎีกาและการพัฒนา “ระบบกระบวนการยุติธรรมทางปกครอง” ของไทย

เรียน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายมีชัย อุชุพันธุ์)

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ดำเนินการให้มีการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกាលปัจจุบันเดิม (พ.ศ. 2476) โดยได้ตราพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. 2522 และโดยที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2524 ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการาชการกฤษฎีกา “ขยายอำนาจหน้าที่” แก่คณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อรับเรื่องร้องทุกข์จากรัฐวิสาหกิจ ดังความทราบอยู่แล้ว นั้น

เพื่อที่จะให้การดำเนินการตามมติของคณะรัฐมนตรีสามารถดำเนินการไปได้โดยรวดเร็ว ที่สุด และในขณะเดียวกันให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่อยู่ในระบบคณะกรรมการกฤษฎีกานามารถรับพิจารณาและวินิจฉัยกรณีร้องทุกข์ (คดีปกครอง) ซึ่งเป็น คดีลักษณะใหม่ ของประเทศไทยให้เกิดผลดีและเป็น “ระเบียบแบบแผน” ของทางราชการ ที่ข้าราชการสามารถยึดถือในการปฏิบัติราชการโดยเกิดผลดีแก่ราชการซึ่งเป็นบริการสาธารณะได้ สำนักงานฯ จึงได้เร่งการประเมินผลการดำเนินงานของระบบคณะกรรมการกฤษฎีกากายได้การใช้กฎหมายฉบับใหม่ (พระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. 2522) ตลอดระยะเวลา 6 ปีที่ผ่านมาและวางแผนงานที่จะต้องดำเนินการต่อไป เพื่อจะได้ตราพระราชกฤษฎีกายขยายอำนาจหน้าที่ให้แก่คณะกรรมการกฤษฎีกาน ด้านคดีปกครอง ได้ ตามที่ทางราชการได้กำหนดเป็น “นโยบาย” ไว้แล้ว

หลังจากที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ออกวารสารของสำนักงานฯ (วารสารกฎหมายปกครอง) เผยแพร่แนวความคิดทางกฎหมายปกครองและหลักกฎหมายปกครองของ

ต่างประเทศ รวมทั้งเผยแพร่รูปแบบการจัดองค์กรของสถาบันฝ่ายกฎหมายปกครองของต่างประเทศ แล้ว บัดนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงได้จัดทำ “บันทึกของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าด้วยแนวทางการพัฒนาคณะกรรมการกฤษฎีกาและการพัฒนาระบบกระบวนการยุติธรรมทางปกครองของไทย” ขึ้น

บันทึกฉบับนี้ (จำนวน 90 หน้าเศษ) เป็นบันทึกที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ทำการ “สรุป” การประเมินผลการทำงานของระบบคณะกรรมการกฤษฎีกาและศึกษาวิเคราะห์เรื่องราวของทุกๆ ที่ผ่านมา 6 ปี ตามแนวทางของหลักวิชากฎหมายปกครองเปรียบเทียบ (comparative administrative law) และเป็นบันทึกที่กำหนดแนวทางพัฒนาคณะกรรมการกฤษฎีกาที่จะดำเนินการในระยะ 5-10 ปีต่อไป ทั้งนี้โดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้คำนึงอยู่ตลอดเวลาว่า ระบบกระบวนการยุติธรรมทางปกครองเป็นของใหม่ของประเทศไทยและต้องการพื้นฐานใหม่ทางปรัชญาของกฎหมายจากนักกฎหมายไทย ดังนั้น บันทึกนี้ จึงได้จัดทำขึ้นโดยมีความมุ่งหมายสำคัญ 3 ประการ คือ ประการแรก เสนอแนวโน้มการพัฒนาคณะกรรมการกฤษฎีกา (สถาบันฝ่ายกฎหมายปกครอง) ให้เป็นทางการไว้ชั้นหนึ่ง ก่อนที่จะนำมาดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ เพราะการพัฒนาระบบคณะกรรมการกฤษฎีกาจะต้องประกอบด้วยการดำเนินการในหลายด้านและหลายขั้นตอน จะนั้น การเสนอแนวโน้มฯ ไว้ก่อนที่จะถูกนำมาปฏิบัติ จะทำให้สำนักงานฯ มีโอกาสทบทวนปัญหาในระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของราชการเองและสามารถที่จะทบทวนขั้นตอนของการพัฒนาที่จะดำเนินการต่อไปได้ ประการที่สอง ได้แก่ การทำให้บุคลากรในระบบคณะกรรมการกฤษฎีกามีโอกาสได้รับทราบกระบวนการยุติธรรมทางคดีปกครองของประเทศไทยที่พัฒนาแล้วและเข้าใจถึงแนวทางการพัฒนาระบบคณะกรรมการกฤษฎีกาที่จะนำมาใช้ในอนาคตอันใกล้ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการฝึกและตรายมบุคลากรของสำนักงานฯ และ ประการที่สาม เพื่อประโยชน์ของสำนักงานฯ ในกรอบทบทวนปัญหาที่นักวิชาการของ “วงการนิติศาสตร์” ที่อยู่ในกระบวนการราชการ ซึ่งนักวิชาการเหล่านี้จะได้ช่วยมองปัญหาการบริหารจากด้านของกฎหมายปกครอง และแสดงออกเชิงความคิดเห็นของตน

เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเชื่อว่า ในปัจจุบันนี้ สำนักงานฯ ได้รับทราบและศึกษาถึงปัญหาทางคดีปกครองที่เกิดขึ้นในประเทศไทยไว้มากพอสมควรและเพียงพอที่จะกำหนดแนวทางของการพัฒนาและเร่งขั้นตอนของการพัฒนาของระบบคณะกรรมการกฤษฎีกาได้บันทึกนี้ได้กล่าว ให้เห็นถึง “ปัญหา” ที่สืบเนื่องมาจากการคิดทางปรัชญาของนักกฎหมายไทย และวิธีการแก้ปัญหาที่มาจากการและความคิดฯ ดังกล่าว ด้วยการดำเนินการปรับปรุงและเปลี่ยน “ระบบวิธีพิจารณากรณีร้องทุกข์” ให้ไปสู่ระบบวิธีพิจารณาคดีปกครองแบบมาตรฐานของต่างประเทศ

โดยสำนักงานฯ จะเร่งทำการฝึกอบรมเพื่อสร้างแนวทางใหม่ของปรัชญาภูมาย ให้แก่เจ้าหน้าที่ (พนักงานผู้รับผิดชอบสำนวน) ในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีป กครอง จากล่าสุดได้รับ บันทึกนี้เป็น บันทึกของทางราชการฉบับแรกของไทยที่กล่าวถึง “วิธีพิจารณาคดีป กครองแบบมาตรฐาน” ที่จะนำมาปรับใช้ในสถาบันทางกฎหมายของไทย ในทางปฏิบัติเท่าที่ผ่านมาแล้ว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ปรับปรุงวิธีปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับวิธีพิจารณา ไปบ้างแล้ว เช่น การวางแผนเบียนปฏิบัติเกี่ยวกับการทำสำนวนคดี โดยแยกคดีป กครองออกจากคดีลักษณะอื่น (อาญา-แพ่ง-แรงงาน ฯลฯ) และแยกคดีป กครองแต่ละประเภทออกจากกัน เพื่อให้มีความเหมาะสมในคดีแต่ละประเภทและทำให้เกิดหลักความเชี่ยวชาญ (specialization) ในวิธีพิจารณาคดีแต่ละลักษณะ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีก้าได้ขอเรียนเพื่อโปรดทราบว่า เมื่อสำนักงานฯ ได้กำหนดแนวทางพัฒนาระบบคณะกรรมการกฤษฎีก้าไว้ในบันทึกฉบับนี้แล้ว และหลังจากที่สำนักงานฯ จะรอฟังความคิดเห็นจากวงการต่างๆ แล้ว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีก้าจะได้ดำเนินการเพื่อเปลี่ยน “ระบบวิธีพิจารณาของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์” ในประมาณปลายปีนี้หรือต้นปีหน้า และเพิ่งบทบาทให้แก่ “พนักงานผู้รับผิดชอบสำนวน” ในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีป กครอง เพื่อเข้าแทนที่ภาระของเลขานุการฯ ที่มีอยู่ในปัจจุบันต่อไป อนึ่ง สำนักงานฯ ได้ให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานฯ ทำการทบทวนบัญหาคดีป กครองเป็นประจำทุกสัปดาห์ และในขณะเดียวกันสำนักงานฯ ได้จัดให้มีการอบรมภาคทฤษฎีและกฎหมายเบรียบเทียบโดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกมาแล้ว 2 ครั้ง (เดือนกรกฎาคมปีที่แล้วและเดือนกุมภาพันธ์ปีนี้) และ จากการประเมินผลของการสัมนา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีก้าเชื่อว่า นิติกรของสำนักงานฯ ได้เริ่มเข้าใจระบบวิธีพิจารณาคดีป กครองแบบมาตรฐานและมองเห็นแนวทางการนำปรัชญาของกฎหมายทางบริหาร (กฎหมายป กครอง) มาใช้ในภาคปฏิบัติที่แตกต่างไปจากหลักกฎหมายแพ่ง (เอกชน) ได้บ้างแล้ว และแม้ว่า ข้อขัดข้องที่เป็นอุปสรรคในการเร่งรัดการพัฒนาระบบคณะกรรมการกฤษฎีก้า (สถาบันฝ่ายกฎหมายป กครอง) ของไทยจะ มีให้อยู่ทั่นตัวของสำนักงานฯ เท่านั้น แต่ยังมีอุปสรรคประการอื่นอีก แต่อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีก้าจะได้ขยายอำนาจหน้าที่ให้แก่คณะกรรมการกฤษฎีก้า (กรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์) โดยการตราพระราชบัญญัติกำหนดให้ “รัฐวิสาหกิจบางประเภท” และ “คดีป กครองบางประเภท” เป้าสู่ระบบการตรวจสอบคุณของสถาบันฝ่ายกฎหมายป กครอง (คณะกรรมการกฤษฎีก้า)

กล่าวโดยสรุป ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีก้าจะได้ทำการเผยแพร่บันทึกของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีก้าฉบับนี้ และติดตามข้อคิดเห็นจากวงราชการและ

วงวิชาการ และจะได้เร่งรัดอบรมเจ้าหน้าที่ของสำนักงานฯ พร้อมทั้งดำเนินการขอแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาบางประการที่ยังเป็นอุปสรรคต่อขั้นตอนการพัฒนาของคณะกรรมการกฤษฎีกา และภายในปลายปีนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจะได้ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้

จึงขอเรียนมาเพื่อโปรดทราบ หากมีข้อคิดเห็นใดๆ ขอได้โปรดแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาทราบด้วย

(นายอนร จันทรสมบูรณ์)
เลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกา